

SEÇME
DÜNYA MASALLARI
4

Ortadoęu, Afrika ve Okyanusya Masalları

Aborijinler, Akamba Kabilesi, Ashanti Halkı, Ewe Kabilesi,
Filistin, İnan, Kürdistan, Lübnan, Mısır, Tunus

dipnot yayınları

İçindekiler

Ayakkabıcı <i>MamÇ/Filistin</i>	9
<i>Balıkçı/Filistin</i>	19
Oduncu/' <i>Filistin</i>	25
Ataba ile Zariéf/ <i>Filistin</i>	31
Bindiđi Eşegi Saymayı Unutunca/ <i>Filistin</i>	35
Yaşlı Kadın ve Kedisi/ <i>Filistin</i>	37
Avcı/ <i>Filistin</i>	41
Kuyuya Düşen Kadın/ <i>Filistin</i>	45
Zengin ve Yoksul Kardeşler/ <i>Filistin</i>	49
Kedi Uslanır mı? / <i>Filistin</i>	55
Kaplumbađa ve Geyik/' <i>Kürdistan</i>	59
<i>0&xm\anm/Kürdistan</i>	61
Kedi ile Fareler//ra«.....	63
Sabuncunun Ođlu//ra«.....	69
Kralın Hazinesi//??*».....	77

Kral ve Balıkçı//ra«.....	83
Susam Tohumu ve Hurma Ağacı/Mısır.....	87
Üç Kız Kardeşin Verdiği Sözler/Mısır.....	91
Halife ve Kör Balıkçı/Mısır.....	105
Halife ve Korsanlar/Afz^r.....	115
Halife ve Sihirli Tüp/Lübnan.....	139
Tavşan Neden Kaçar?/ Afrikalı Ewe Kabilesi.....	143
Narran Gölünün Kaynağı/'Aborijinler.....	147
Yönüşmdk/Afrika (Ashanti Halkı).....	151
Zengin ve Yoksul/Afrika (Akamba Kabilesi).....	155

Ayakkabıcı Maruf

Yıllar önce Filistin'de yaşayan bir ayakkabıcı varmış. Karısı ve çocuğuyla birlikte yaşayan yoksul bir adammış. Adı Marufolan bu adam sabahtan akşama kadar ayakkabı yapar, zar zor kazandığı üç beş kuruşla evine yiyecek götürürmüş. Günlerden bir gün karısı demiş ki: "Biliyor musun, canım öyle çok künefe istiyor ki! Yemeyeli epey oldu; akşam gelirken bir tepsi künefe getir, ama ballı olsun!"

"Hanım," demiş ayakkabıcı, "ben bir tepsi künefeyi nasıl alabilirim?"

"Anlamam," diye ısrar etmiş halden anlamayan karısı, "akşam gelirken getir, o kadar!"

Karısının ısrarı karşısında zavallı adam günlük kazancının bir bölümünü bir köşeye koymaya başlamış. Aradan bir, belki de iki hafta geçmiş; künefe alabilecek kadar para birikmiş. Çarşıya gidip bir tepsi künefe almış, evin yolunu tutmuş. Karısı bunca zamandır beklediği künefe tepsisini kocasının elinde görünce önce sevinmiş; ama bir lokma alıp da künefenin baldan değil şekerden yapıldığını anlayınca çok kızmış. Tepsiyi kapıldığı gibi pencereden dışarı atmış. Sonra da kocasına bağırarak: "Sana söylemedim mi? Ballı künefe istiyorum, şekerli değil!"

Maruf öyle kızmış, öyle kızmış ki sinir krizi geçirmiş, başlamış eline geçen her şeyi devirmeye, fırlatmaya. Bunlardan bazıları karısına denk gelmiş.

Karısı da evden çıkmış, koşa koşa kadıya gitmiş; kocasının kendisini dövdiğünü, ondan şikâyetçi olduğunu söylemiş.

Kadı, adam gönderip Maruf u yanına getirtmiş. Sormuş: "Neden karına kötü davranıyor, istediklerini almıyor, üstelik bir de dövüyorsun?"

Marufboynunu bükmüş, "Tanrı size uzun ömür versin!" diye başlamış konuşmaya: "Ben yoksul bir adamım. Yaptığım iş şu. Günde kazanabildiğim para da bu. Benden bir tepsi künefe istedi. Neredeyse iki hafta dışımdan tırnağımdan artırdım, gittim istediği künefeyi aldım. Eve getirdiğimde bir lokma aldı, alır almaz da kendisinin oysa ballı künefe istediğini, oysa bunun şekerli olduğunu söyleyip tepsiyi pencereden dışarı attı. Ben de sinirlerime hakim olamadım. Olan biten bu işte. Üzgünüm..."

"Peki," demiş kadı, "al sana yarım lira, git, bir tepsi künefe al, barışın!"

Böylece kadı ikisini barıştırmış, yarım lirayı vermiş; karıkoca çarşıya gitmişler, bir tepsi künefe almışlar. Maruf, tepsiyi karısına vermiş, "Sen eve git, ben birazdan geleceğim," demiş, kendisi biraz geride kalmış.

Kendi kendine demiş ki: "Bir daha bu kadının oturduğu ev değil, yaşadığı ülke bile haram olsun bana." Karanlık bastırınca kadar sokak sokak dolaşmış; sonra da yıkık dökük bir ev bulmuş, bir köşesinde kıvrılıp günün ışmasını beklemeye başlamış.

Sabaha karşı gözünü açtığında, karşısında bir dev görmüş. "Burada ne yapıyorsun?" diye sormuş dev.

"Karımdan kaçıyorum," diye yanıtlamış Maruf, "bir an önce buralardan ayrılacağım."

Dev, "Nereye gideceksin?" diye sorunca da, "Mısır'a..." diye yanıtlamış. Gerçekte bir cin olan dev, onu kucakladığı gibi göz açıp kapayıncaya kadar Mısır'a götürüp bırakmış. Biraz önce Şam'da olan, şimdi ise kendini Mısır'da bulan Maruf, Şam'daki komşusu Ali'nin de Mısır'a geldiğini, orada büyük bir tüccar olduğunu hatırlamış. Onu bulmaya karar vermiş.

Sabahın erken saaderinde yabancı birinin sokakta dolaştığını görenler sormuşlar: "Amca, nereden geliyorsun?" "Şam'dan," diye yanıtlamış Maruf. "Ne zaman ayrıldın Şam'dan?" sorusuna "Bu sabah. Biraz önce de buraya

geldim," diye karşılık verince, söylediklerini duyan ve onca yolu bir anda geldiğini söyleyen birinin ancak bir deli olabileceğini düşünen herkes Maruf'un çevresinde toplanmış, başlamışlar el çırpıp bağırmaya: "Deli, deli, kulaqları küpeli..." Maruf'oradan uzaklaşmak istemiş, ama ne mümkün. Kalabalık peşine takılmış, bir yandan el çırpıyor, bir yandan da "Deli, deli..." diye bağırıyormuş.

Böyle cümbür cemaat tüccar Ali'nin dükkânının önüne gelmişler. Maruf'u tanıyan Ali, komşusunun arkasına takılan kalabalığı dağıttıktan sonra "Gel!" diyerek onu dükkânına buyur etmiş. Ancak Maruf'eski komşusunu tanıyamamış.

Ali, "Nereden geliyorsun?" diye sorunca da "Şam'dan..." diye yanıtlamış. Ali'nin ne zaman Şam'dan ayrıldığını sormasına da "Bu sabah..." diye yanıt verince, Ali çok şaşırılmış: "Ne?" diye bağırılmış, "bu sabah Şam'dan ayrıldın ve şimdi buradasın, öyle mi? Sen delirdin mi? Peşine takılanlar haklılar galiba. Beni tanımadın mı?"

"Yoo..."

"Şam'da, Ali diye bir komşun olduğunu hatırlıyor musun?"

"Elbette."

"İşte o Ali'yim ben."

"Sen Ali misin?"

"Evet, hadi gel benimle."

Ali onu bir dükkâna götürmüştü; ona giysi, fes, bir çift de ayakkabı almış, çorap almayı da unutmamış. Onları giyince Maruf bir başka insan olmuş. Üstelik Ali ona yüz lira uzatmış, "Bu parayı da al," demiş, "bir iş buluncaya kadar seni idare eder. Ama ne olur, soranlara Şam'dan bu sabah ayrıldım, sonra da buraya geldim, deme. Tüccar olduğunu, mallarının da gemiyle geleceğini söyle."

Ali'nin söylediklerini dinleyen Maruf, yolda yürürken önce Safi diye biriyle karşılaşmış, ona biraz para vermiş; sonra da karşısına çıkan herkese biraz para vermeye başlamış. Karşılaştıkları, "Nereden geliyorsun, amca?" diye sorduklarında da Ali'nin tembihlediği gibi, "Şam'dan geliyorum. Tüccarım.

Mallarım deniz yoluyla geliyor, ben daha önceden geldim," diye yanıt veriyormuş.

Karşısına çıkanlara para verdiğini görenler, "Hiç böyle birine rastlamadık," diyorlarmış, "herhalde önemli bir tüccar, yoksa parasını neden sokağa atsın ki?"

Böylece ünü yayılmış; ama Ali'nin verdiği yüz lira da bitmiş. O da bir başka tüccara gidip iki bin lira borç almış, "Mallarım geldiğinde öderim," demiş. Gene sokaklarda dolaşiyor, tarlaya tohum atar gibi parasını yoksullara dağıtıyormuş. Hazıra ne dayanır? Bir süre sonra para suyunu çekmiş.

Bir başka tüccara gitmiş, ondan da dört bin lira borç almış, aldığı parayı dağıtmaya devam etmiş. Artık herkes onu tanıyormuş; "Tüccar Maruf mu?" diyorlarmış, "Çok ünlü bir tüccar; böyle birine daha önce hiç rastlamadık."

Sonunda bu söylentiler çok güzel bir kızı olan kralın kulağına gitmiş. Vezirini çağırması hemen, demiş ki: "Ülkemize bir tüccar gelmiş; böylesi bir adam şimdiye kadar ne görülmüş, ne de duyulmuş diyorlar. Çok zenginmiş, dağıttığı parayla kentimiz bile zenginleşmiş. Malları da gemiyle geliyormuş. Onu görmek, tanımak istiyorum; akşam yemeğine davet edeceğim. Kızımın evlenirse burada kalır, yapacağı ticaretten ülke de kazançlı çıkar. Ne dersin?"

"Efendim," demiş vezir, "size nasıl karşı çıkabilirim ki?"

"Öyleyse," demiş kral, "git, bu adamı bul, 'kral sizi akşam yemeğine çağırıyor,' de..."

Vezir Maruf u bulmuş, "Saygıdeğer tüccar Maruf," demiş, "kral selamlarını gönderdi, akşam birlikte yemek yerseniz kendisini çok sevindirirsiniz."

"Seve seve gelirim," demiş Maruf.

Böylece kralın huzuruna çıkmış; birçok lezzetli yemeğin bulunduğu yemek masasına oturmuşlar. Yemek boyunca herkes ona bakıyormuş. Tatlılarını da bitirdikten sonra kral, "Biliyor musunuz..." diye söze başlamış, "damadım olmanızı istiyorum; kızımın evlenir misiniz?"

Şaşkınlığını çabucak üzerinden atan Maruf, "Efendimiz," demiş, "kim kralın damadı olmayı istemez ki? Onur duyarım."

Aldığı bu yanıtı çok sevinen kral hemen vezirine seslenmiş, kadıyı çağırmasını istemiş.

Kadı geldiğinde bir evlilik sözleşmesi hazırlanmış, sonra da büyük bir şenlik düzenlenmiş. Kral, Maruf a göz alıcı giysiler armağan etmiş, saraylarından birini onlara ayırmış. Böylece Maruf kralın kızı ile evlenmiş.

Kısa bir süre sonra kral damadını yanına almış, onu krallığın hazine dairesine götürmüştü; "İstediyini alabilirsin," demiş, kasayı işaret ederek. "Şurada duran parayı da dilediğin gibi kullanabilirsin. Malların geldiğinde, kazandığınla geri verirsin." Sonra da hazine dairesinin anahtarını uzatmış.

Artık her sabah Maruf önce kralın yanına gidiyor, bir süre birlikte oturuyorlar, sonra kasadan aldığı paralarla cebini tıka basa dolduruyor, akşama kadar rastladığı herkese para dağıtıyor, sonra da evine dönüyormuş.

Aradan on gün, on beş gün, bir ay geçmiş; kasadaki para tükenmiş. Maruf bu kez gitmiş, hazine dairesine girmiş, oradaki paraları almaya başlamış.

Ancak kasanın çoktan boşaldığını, hazine dairesinin de boşalmak üzere olduğunu gören kral yaptığı hatayı anlamış. "Vezir!" demiş, "Kurtar bizi."

"Efendim," demiş vezir, "sizi ancak kendiniz kurtarabilirsiniz, benim ne haddime. Ne oldu?"

"Bu adam kasadaki parayı bitirdi, şimdi de hazinedekini bitirmeye çalışıyor. İki ay oldu; ortada ne gemi var, ne de mal. Bu adam bir yalancı olabilir. Şu başımıza gelene bak!"

"Tanrı tanık ki bu benim hatam değil," demiş vezir. Kral "Tamam da," demiş, "şimdi ne yapacağız?"

"Efendim," demiş vezir, "bir adamı karısından daha iyi kimse bilemez. Kızınız..." der demez, kral kızını çağırılmış, durumu anlatmış: "Kızım, kocanın bir yalancı olduğundan kuşkuluyoruz; ağzını yokla, gerçekten yolda gemi dolusu malı var mı, bir öğreniver. Öğrendiyini de bana ilet."

"Olur," diyen kız eve dönmüş, kocasının eve dönmesini beklemiş. Maruf akşam eve geldiğinde de mahcup mahcup sormuş: "Canım kocacığım, malların ne zaman gelecek? Hem ne tür mallar bunlar? Neden gecikti?" Eşinin ısrarlı sorularına dayanamayan Maruf, "Ne yolda gemi var, ne de mal," de-

miş, "ben yoksul biriyim." Ardından, başlamış başından geçen her şeyi anlatmaya.

Karısı duyduklarına inanmamış, ama Maruf "Hepsi doğru, sana gerçeği anlattım," deyince, "Biz evli değil miyiz?" diye başlamış bağırmaya kadın, "İnsan karısından hiçbir şey saklamamak. Kendinden utan! Bunları babam öğrenirse neler olacağını hiç düşündün mü? Onu kandırdın, kızını aldın, parasını bitirdin... Hadi babam öldürmedi diyelim, ya borç para aldığın öteki tüccarlar? En iyisi buradan uzaklaşman; toplan, gidiyorsun."

Bunları söyledikten sonra ahıra gidip bir at hazırlamış, bir torbaya da yiyecek bir şeyler, içecek su koymuş. "Bu ülkede kalayım deme," demiş, "nerede olduğunu öğrenecek olurlarsa, öldürmek için peşine düşeceklerdir. Sabah, babam nerede olduğunu sorduğunda da, 'Mallarıyla ilgili bir haber geldi, ne olup bittiğini öğrenmeye gitti,' diyeceğim. Bana kalırsa, arkana bile bakmadan, hiçbir yerde mola bile vermeden bu ülkeden aynı."

Marufne yapabilir ki? Binmiş ata, dörtnala sürmüş, gözden uzaklaşmış. Dağlar, bayırlar aşmış; yanındaki yiyecekler bitmiş, su tükenmiş, açlıktan midesi kazınmaya başlamış.

Yolu bir tarlanın yanından geçiyormuş; tarlada birinin olduğunu görüp "Merhaba!" diye seslenmiş. Köylü de "Hoş geldin!" diye selam vermiş. "Amca," demiş Maruf, "bana verecek bir dilim ekmeğin var mı?" Maruf, üstünde göz alıcı giysiler, güzel bir at ve koşum takımı olduğundan, köylünün gözüne bir başka dünyadan gelen biri gibi gözükmüş. "Elbette," demiş köylü, "gel, konuğum ol, varlığınla beni onurlandır!"

Marufatından inmiş. Kullandığı sabanı bir kayaya dayayan köylü, "Burada biraz bekle!" demiş, "Evim hemen şuracıkta, bir koşu gidip sana yiyecek bir şeyler getireyim." Sonra da koşarak uzaklaşmış. Evine geldiğinde karısına demiş ki: "Böyle de böyle, bir çorba hazırla, içine de ekme ekmemeyi unutma!" Yoksul köylünün ikram edebileceği en değerli yemeği buymuş. Karısının eli çabukmuş, çorbayı hemen hazırlamış.

Bu arada Maruf bir kayanın üstüne oturmuş, düşünüyormuş: "Zavallı adam, onu işinden alıkoydum; bari dönünceye kadar yarıda bıraktığı işini

tamamlayayım." Böylece sabanı almış, tarlayı bir baştan bir başa sürmeye başlamış, ikinci sürüşte, saban sert bir şeye çarpmış, kımıldamaz olmuş. Hayvanları yana çekip sabanı saplandığı yerden çekmiş. Ne görsün? Bir kapı; kapıyı açtığında gizli bir geçit çıkmış karşısına. Marufgeçide girip de biraz yürüdüğünde içi parayla dolu küplerle karşılaşmış. Küplerden birinin üstünde de kir pas içinde bir yüzük duruyormuş. Yüzüğü temizlemek için ovar ovmaz, "Efendimiz, ne isterseniz yapılacaktır," diyen birisi peyda olup, Maruf'un karşısına dikilivermiş: yüzüğün içinde yaşayan cinmiş bu.

"Bu küplerin dışarıya taşınmasını istiyorum," demiş Maruf; daha sözünü bitirmeden bütün küpler dışarıya taşınmış, deve ve katırlara yüklenivermiş.

Bakmış ki söyledikleri yapılıyor, isteklerini bir bir sıralamaya başlamış. "Üzerleri kumaş, giysi yüklü yüz deve, şeker yüklü yüz katır. Altın, değerli taşlar, bana itaat eden askerler."

Karısının hazırladığı çorbayı getiren köylü biraz önce ıpıssız olan tarlasının bir kral ve ordusuyla dolu olduğunu görünce şaşkınlıktan az daha küçük dilini yutuyormuş. Oradan uzaklaşmak için geri geri birkaç adım atmış, ama Marufonu görerek seslenmiş: "Gel gel! Yemeğimi getir!" Köylünün uzattığı çorbayı almış, afiyetle içmiş, tabağı ağzına kadar altınla doldurup köylünün eline tutuşturmuş. Sonra da köylünün şaşkın bakışları arasında, arkasında yük dolu develer, katırlar, onların yanı sıra askerler olduğu halde, başlamış bir gün önce ayrıldığı evine doğru at sürmeye.

Gelelim, o ayrıldıktan sonra sarayda ne olup bittiğine. Sabah olduğunda kızını çağirtmiş kral ve sormuş: "Neler öğrendin bakalım?" Kızı da, "Gece uyurken mallarla ilgili bir haber aldı, yola çıktı," demiş. Kral pek bir sevinmiş. Oysa zavallı kızı, kocasının sağ salim kaçıp kaçamadığını düşünüp duruyormuş.

Kralın topraklarına yaklaşan Maruf, krala bir ulak göndermiş; damadının mallarla birlikte yolda olduğunu bildirmiş. Kral da damadını karşılamak için bütün vezirlerini yanına çağirtmiş. Aradan bir süre geçmiş; arkasında develer, katırlar dolusu yükle Marufgözükmüş. Neler yokmuş ki getirmekte olduğu malların içinde? Ne ararsanız varmış. Gören parmağını ısırmış.